

N:o 42.

Ank. till Riksd. kansli den 28 februari 1908, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anstånd för Vadstena och S:t Pers församlingar med återbetalning af ett räntefritt lån från riksgäldskontoret för restaurering af Vadstena klosterkyrka.

(R. A.)

I en till Riksdagen den 31 nästlidne januari aflåten proposition, n:o 26, har Kungl. Maj:t — under återopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag — föreslagit Riksdagen medgifva, att återbetalningen af det till restaurering af Vadstena klosterkyrka af 1898 års Riksdag beviljade räntefria lån från riksgäldskontoret å 16,000 kronor finge af Vadstena och S:t Pers församlingar verkställas med minst en tiondel af lånebeloppet årligen senast från och med år 1918.

Till återopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen anført följande:

»I anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1898 års Riksdag gjorda framställning medgaf Riksdagen, att Vadstena och S:t Pers församlingar finge, till fullbordan af Vadstena klosterkyrkas restaurering, såsom räntefritt lån, att af riksgäldskontoret utbetalas, bekomma ett belopp af 16,000 kronor med skyldighet för församlingarna att senast

från och med det elfte året efter lånets utbetalande årligen återgälda minst en tiondel af lånebeloppet.

Uti underdånig ansökning hafva nu församlingarna, med förmälan att amorteringen af ifrågavarande lån skulle börja år 1908, anhållit om aflåtande af proposition till Riksdagen därom, att, i händelse lånet icke kunde få helt och hållet afskrifvas, amorteringen måtte få uppskjutas ytterligare tio år. Till stöd för denna anhållan har anförts följande.

Vadstena klosterkyrka, hvilken sedan reformationen vore svenska statens egendom, hade genom kontrakt år 1825 af Kungl. Maj:t och kronan öfverlåtits å Vadstena och S:t Pers församlingar att af dem såsom gudstjänstlokal användas med skyldighet att iståndsätta och framgent underhålla kyrkan. Denna, som under en längre tid stått öde, hade sålunda åter tagits i bruk och sedermera användts för församlingarnas offentliga gudstjänster. Emellertid hade det efter åtskilliga årtionden visat sig, att kyrkan för sitt fortfarande bestånd vore i behof af en genomgående restaurering, och då församlingarna icke ansett sig kunna bestrida de för detta ändamål mycket betydliga kostnaderna, hade församlingarna i underdånighet anhållit om bidrag därtill af statsmedel eller, om sådant bidrag icke kunde beviljas, om befrielse från den dem åliggande skyldigheten att underhålla kyrkan, hvarefter de ville låta uppföra ny kyrka, som med hänsyn till både storlek och inredning vore mera lämplig såsom lokal för deras gudstjänster.

I anledning af denna ansökning hade proposition aflåtits till 1891 års Riksdag om anslag af statsmedel med 100,000 kronor till kyrkans iståndsättande, hvilket anslag af Riksdagen beviljats med villkor, att församlingarna tillsköte det belopp, som utöfver detta anslag för ändamålet erfordrades.

Därefter hade kyrkorestaureringen under år 1892 tagit sin början och fortgått, tills kyrkan efter det vidlyftiga arbetets slutförande, hvilket dragit en kostnad af 189,000 kronor, år 1898 åter öppnats för offentlig gudstjänst. Dessförinnan hade det dock visat sig, att de för ändamålet tillgängliga medlen icke varit tillräckliga, och hade på grund häraf församlingarna i underdånighet anhållit om ytterligare statsbidrag för restaureringsarbetet med 16,000 kronor. Härom hade äfven nådig framställning gjorts hos 1898 års Riksdag.

Efter omnämmande af Riksdagens beslut i ämnet, för hvilket jag förut redogjort, anföres vidare i den underdåniga ansökningen följande.

Kyrkan vore fortfarande svenska statens egendom och vore att betrakta såsom ett af vårt folks dyrbaraste fornminnen, hvadan det icke torde synas obilligt, att staten lämnade ett väsentligt bidrag till byggnadens

underhållande. De två församlingarna, som begagnade henne såsom sin gudstjänstlokal, hade redan underkastat sig och finge fortfarande vidkännas ganska betydande kostnader för kyrkan, hvilken till följd af sin ansenliga storlek vore för dessa jämförelsevis små församlingar ganska olämplig såsom gudstjänstlokal. Detta framginge bland annat däraf, att kyrkan icke kunde uppvärmas utan en kostnad, som öfverstege församlingarnas förmåga, hyadan under den kallare årstiden andra lokaler måst användas för gudstjänsterna. Församlingarna vore tryckta af ganska dryga kommunala utskylder och hade att bära en icke ringa skuldbörda. Under år 1907 utgjordes dessa utskylder i Vadstena stad med 6 kronor 96 öre per bevillningskrona och i S:t Pers församling med 68 öre per fyrk, staden hade att årligen amortera och förränta en skuldsumma af 434,000 kronor och församlingarna en återstående skuldsumma af 71,600 kronor, bevillningssumman i staden hade år 1906 uppgått till 6,942 kronor och antalet fyrk i S:t Pers församling till 5,303.

Vid ansökningen hafva fogats vederbörliga intyg rörande församlingarnas ekonomi, hvilka intyg bestyrka de i förevarande hänseende i ansökningen lämnade uppgifter.

Uti infordrade underdåniga utlåtanden, dagtecknade respektive den 7 och den 23 november 1907, hafva domkapitlet i Linköping och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län tillstyrkt nådigt bifall till församlingarnas ansökning.

Vidare hafva fullmäktige i riksgäldskontoret, efter anmodan, till ecklesiastikdepartementet inkommit med yttrande af den 12 december 1907, däri fullmäktige meddelat, att ansökningen om befrielse under ytterligare tio år från skyldigheten att verkställa afbetalning å ifrågavarande lån icke gafve anledning till erinran från riksgäldskontorets sida.

Den i ärendet förebragta utredning synes mig icke föranleda därtill, att statens ifrågavarande fordran bör afskrifvas, men väl ådagalägga, att församlingarna icke kunna utan stor svårighet fullgöra den dem åliggande skyldigheten att nu börja återbetalningen af ifrågavarande lån, och att ansökningen om anstånd med lånets amortering är välgrundad.»

• Utskottet, som mot denna Kungl. Maj:ts framställning icke haft något att erinra, hemställer,

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, må medgifva, att återbetalningen af det till restaurering af Vadstena klosterkyrka af 1898 års Riksdag beviljade räntefria lån från riksgäldskontoret å 16,000 kronor må

af Vadstena och S:t Pers församlingar verkställas med minst en tiondel af lånebeloppet årligen senast från och med år 1918.

Stockholm den 28 februari 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Herrar *P. Paulson*, *S. O. Nylander*, *G. Odqvist* och *A. Wiklund* hafva begärt få antecknadt, att de icke inom utskottet deltagit i behandlingen af detta ärende.
